

Twintig jaar strafrechtspleging in België. De justitiële afhandeling van strafzaken van 1960 tot en met 1979

J. Van Kerckvoorde*
m.m.v. M. Puttaert**

Schematische opzet van dit artikel:

1. Inleiding (p. 507)

2. Evolutie van de strafrechtspleging in België (p. 508)

- 2.1. Evolutie van het aantal zaken waarmee de Parketten zich moesten inlaten (p. 508)
- 2.2. Evolutie van de bestemming, gegeven aan de op parketniveau afgehandelde (straf)zaken (p. 508)
- 2.3. Evolutie van het bedrag van de minnelijke schikkingen (p.510)
- 2.4. Evolutie van de bestemming, gegeven aan de voordien door de onderzoeksrechters behandelde zaken (p. 511)
- 2.5. Evolutie van de toepassing van de voorlopige hechtenis (p. 511)
- 2.6. Evolutie van de werklast en activiteiten van de vonnisgerechten (p. 512)
 - 2.6.1. Evolutie van het aantal veroordeelden (p. 512)
 - 2.6.2. Evolutie van de door de politierechtbanken uitgesproken hoofdstraffen (p. 513)
 - 2.6.3. Evolutie naar aard van de door de correctionele rechtbanken gevonniste zaken, en van de bij schuldigverklaring uitgesproken hoofdstraffen (p. 513)
 - 2.6.4. Evolutie van de duur der verleende uitstellen (p. 514)
 - 2.6.5. Evolutie van de toepassing van de onvoorwaardelijke vrijheidsstraf, naar aard van het misdrijf (p. 514)

3. Ter afronding (p. 515)

4. Figuren en tabel (p. 516 - 525)

1. Inleiding

In vorige afleveringen¹ hebben wij aandacht besteed aan de justitiële N.I.S.-informatie, die in respectievelijk het 'statistisch verslag van de bedrijvigheid van hoven en rechtbanken'², de 'statistiek der veroordelingen uitgesproken door de correctionele rechtbanken' en de 'criminele statistiek' gepubliceerd wordt.

Niet behandeld werden: de genademaatregelen, de voorwaardelijke invrijheidsstellingen, de toepassing van de wet op het sociaal verweer, de vervallenverklaringen van het recht op het voeren van een rijtuig, de landloperij, de bedelarij en de jeugdbescherming.³ Deze komen later aan bod.

* Buitengewoon docent aan de faculteit Rechtsgeleerdheid, K.U.Leuven

** Licentiaat in de criminologie

1. VAN KERCKVOORDE, J., in de bijdragen 'Criminografische basisinformatie' in: *Panopticon*, 4 (1983) 1, *Panopticon*, 4 (1983) 3, *Panopticon*, 4 (1983) 6.

2. Inclusief de Hoven van Beroep, de Krijgsraden en het Krijgshof.

3. Voor een overzicht van al de door het N.I.S. gepubliceerde statistieken met betrekking tot justitie zie *Panopticon*, 4 (1983) 1.

In de huidige aflevering geven wij een beeld van de evolutie van de justitiële 'workload' en afhandeling, dit voor de periode 1960-1979.⁴ Hiervoor werd uit dezelfde eerste drie bronnen die wij hierboven vermeldden geput.⁵

2. Evolutie van de strafrechtspleging in België

2.1. Evolutie van het aantal zaken waarmee de Parketten zich moesten inlaten

[Zie Figuur 1, pag. 516]

Tot 1974 steeg, *per 10.000 inwoners* omgerekend, het aantal zaken waarmee de Parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg⁶ zich moesten inlaten vrijwel voortdurend, waarna het gedurende een paar jaren vrij sterk daalde, om vervolgens opnieuw te stijgen, evenwel zonder het in 1974 bereikte peil te evenaren.

Per 10.000 inwoners lag in 1979 het aantal *nieuwe* zaken 71 % hoger dan in het basisjaar 1960.

In 1960 bedroeg het aantal parketmagistraten 218.⁷ Eind 1968 bracht de wet dit op 320⁸ en half 1972 op 322 personen.⁹ Rekening gehouden met deze getallen en met het aantal nieuw ingeschreven zaken¹⁰ klom de werklast per magistraat van 2.212 (straf)zaken in 1960 tot 2.751 eenheden in 1979, dit is een stijging met 24 %.

De verhouding tussen het aantal nieuwe zaken en het totaal aantal door de Parketten af te handelen zaken bleef vrijwel constant: er kan hier bijgevolg niet van een duidelijk toenemende achterstand gesproken worden.

2.2. Evolutie van de bestemming gegeven aan de op parketniveau afgehandelde strafzaken

[Zie Figuur 2, pag. 516]

Jaarlijks kregen zowat 90 % van de op het parketniveau geregistreerde (straf)zaken een afhandeling.

In drie gevallen op vier werd besloten tot hetzij een seponering, hetzij een dagvaarding door het O.M., hetzij een minnelijke schikking. Omdat hier de Parketten zelf vrij en rechtstreeks een eindbestemming¹¹ aan de zaak toekenden noemen wij deze afhandelingsvormen ook de *parketeigen* afhandeling.¹²

4. Geregeld ontbraken gegevens over de jaren 1960 tot en met 1963, soms ook over het jaar 1979. Meestal werd de ontbrekende informatie ons door het N.I.S. niet verstrekt.

5. Een aantal gegevens met betrekking tot de evolutie van de wetgeving werden ons door de heer Patrick ARNOU, assistent afdeling strafrecht, strafvordering en criminologie K.U.Leuven verstrekt, waarvoor onze oprechte dank.

6. Exclusief de onder de bevoegdheid van de politierechtbank vallende zaken.

7. Wet van 3 april 1953. De personeelsgegevens (formatie) werden ons door het Ministerie van Justitie verschaft, waarvoor onze oprechte dank.

8. Wet van 20 december 1968.

9. Wet van 5 juli 1972.

10. De basisinformatie over de periode 1960-1963 voor wat het *totaal* aantal zaken betreft kon bij het N.I.S. niet worden bekomen.

11. Doorgaans krijgt de seponering uiteindelijk toch een definitief karakter.

12. Van 1960 tot 1979 schommelde het aandeel van de *parketeigen* bestemmingen tussen de 77 % en 80 % van alle O.M.-afhandelingen.

Binnen dit pakket overwegen de seponeringsbeslissingen: de laatste vijf bekeken jaren nam hun aandeel overigens toe. Een verhoudingsgewijs klein, én vrijwel voortdurend kleiner wordend gedeelte ging naar de strafrechter, terwijl het aandeel van de dagvaardingen voor de jeugdrechtbank tot 1972 licht toenam, om vervolgens weer te dalen. Tot minnelijke schikkingen¹³ werd verhoudingsgewijs zelden besloten.

De overige, *niet-parketeigen* bestemmingen vindt men in figuur 3. (Zie pag. 517) Zij vormen 25 % van alle afhandelingen. Hier valt vooral het toenemend aandeel van voegingen en/of doorverwijzingen naar een collega uit een ander Parket op. Het aandeel van dagvaardingen door openbare besturen of door een burgerlijke partij is steeds zeer klein geweest.

Verschaffen de twee figuren 2 en 3 (zie pag. 516-517) een beeld van het respectieve aandeel van de onderscheidene bestemmings binnen de parketeigen, respectievelijk niet-parketeigen bestemmingen, een goed zicht op de individuele ontwikkeling van elke afzonderlijke afhandelingsvorm geven zij niet.

Om daaraan te verhelpen hebben wij in de tabel pag. 518 een aantal afhandelingsvormen hernomen. In deze tabel vindt men in de eerste plaats de *evolutie van het aantal op parketniveau afgehandelde zaken*. Deze werd in de vorm van indexcijfers uitgetekend. Omdat over de jaren 1960 tot en met 1963 niet voor alle afhandelingsvormen de basiscijfers beschikbaar bleken, namen wij het jaar 1964 als indexbasis.

Uit deze tabel blijkt dat tot en met 1974 het aantal afgehandelde zaken – op één jaar na: continu – toenam, om vervolgens weer wat te dalen. In 1979 lag het aantal in 1979 afgehandelde zaken toch nog 63 % hoger dan in 1964.

Interessanter is *de evolutie per afhandelingsvorm*. De indexcijfers die wij hiervoor publiceren zijn *gewogen* indexcijfers. Daartoe deelden wij telkens het indexcijfer voor een specifieke afhandelingsvorm en voor een specifiek jaar door het corresponderend indexcijfer voor het totale aantal afgehandelde (straf)zaken. Zo weet men meteen of de daling, respectievelijk de stijging al dan niet afwijkt van wat men op grond van de algemene evolutie inzake het aantal afgehandelde zaken zou mogen verwachten.¹⁴

13. Tussen 1960 en 1979 waren de mogelijkheden hiertoe eerder beperkt.

14. De formule is – in haar niet verkorte vorm –:

$$\left(\frac{\text{f afhandelingsvorm x in het jaar y}}{\text{f afhandel. vorm x in 1964}} \times 100 \right):$$

$$\left(\frac{\text{f alle afhandelingen in het jaar y} \times 100}{\text{f alle afhandelingen in 1964}} \right)$$

Een reële toename voor een specifieke afhandelingsvorm kan door een *gewogen* indexcijfer kleiner dan 100 voorgesteld zijn. Dit is het geval wanneer de toename verhoudingsgewijs kleiner was dan deze voor alle bestemmingen samen. De *gewone* indexcijfers kunnen op eenvoudig verzoek bij VAN KERCKVOORDE, J. bekomen worden.

Het meest opvallend is de uitgesproken toename van het aantal voor de jeugdrechter gebrachte zaken. Hoewel de forse klim tussen 1965 en 1972 nadien omgebogen werd, komen verhoudingsgewijs in 1979 toch nog véél meer zaken voor de jeugdrechter dan vijftien jaar tevoren. In absolute cijfers is er zelfs een verdrievoudiging.

Deels kan dit het effect van de naoorlogse geboortegolf zijn. Ons inziens dient de verklaring evenwel vooral in de nieuwe wet op de jeugdbescherming gezocht¹⁵, zoals ook de terugval na 1972 ten dele het gevolg van een wetswijziging kan zijn.¹⁶

Minstens even treffend is de sterke daling van het aantal dagvaardingen door een openbaar bestuur. Ook is het aantal minnelijke schikkingen verhoudingsgewijs sterk afgenomen.¹⁷ Een particulariteit is hier wel de explosieve aangroei van het aantal transacties in het jaar 1974. Hoewel dit nader zou moeten onderzocht worden menen wij dat hiervan grotendeels, zoniet uitsluitend, de bijzondere aanpak van snelheidsinbreuken ter bestrijding van de negatieve gevolgen van de eerste petroleumcrisis de oorzaak is.¹⁸

Tenslotte dient gewezen op de vrij sterke daling van het aantal dagvaardingen voor de strafrechter: hoewel er in absolute termen van een stijging kan gesproken worden (het gewone indexcijfer bedroeg voor 1979 toch nog 111) hield deze helemaal geen gelijke tred met het veel sterker stijgend aantal afgehandelde zaken.

2.3. Evolutie van het bedrag van de minnelijke schikkingen

[Zie Figuur 4, pag. 517]

In fig. 4 pag. 517 wordt de evolutie van de transactiebedragen vergeleken met de evolutie van de consumptieprijzen. Een en ander gebeurt aan de hand van indexcijfers, met het jaar 1960 als basis.

Kan tot en met 1969 van een parallel verlopende stijging gesproken worden: van 1970 af stegen de transactiebedragen veel sneller dan de index van de consumptieprijzen. Dit is vooral zo bij de met de Parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg getroffen minnelijke schikkingen. De overtreder wiens inkomen niet sneller steeg dan de consumptieprijzen evolueerden wordt bijgevolg dieper in de beurs getast.

15. Wet van 8 april 1965 (*B.S.*, 15 april 1965), van kracht op 1 september 1966.

16. Wet van 9 mei 1972 (*B.S.*, 10 juni 1972), van kracht op 20 juni 1972, waardoor jongeren tussen 16 en 18 jaar voor inbreuken op de bepalingen betreffende het wegverkeer, voor de in samenhang met zulke inbreuken onvrijwillig toegebrachte slagen en verwondingen, en voor de inbreuken ten aanzien van de verplichte aansprakelijkheidsverzekering inzake motorrijtuigen, in regel niet meer voor de jeugdrechter maar wel voor de strafrechter gedaagd worden.

17. Het betreft inbreuken die normaal voor de correctionele rechter komen. De daling kan bijgevolg niet aan de invoering van de mogelijkheid tot het onmiddellijk innen van een geldsom toegeschreven worden.

18. Bij K.B. van 8 november 1973 (*B.S.*, 9 november 1973), in werking op 10 november 1973, werd de snelheid der voertuigen met eigen beweegkracht op de openbare weg beperkt, en werd bepaald dat vervolging en bestraffing overeenkomstig de bepalingen der wet betreffende de economische reglementering en de prijzen diende te verlopen.

In figuur 4 duiden wij aan wanneer de opdecimes voor geldboeten van x 20 naar respectievelijk x 30 en x 40 werden opgetrokken.¹⁹ Van 1970 naar 1975 betekende dit een verhoging met 33 %. Uit de tabel kan men afleiden dat de *transactiebedragen* tot 1975 nagenoeg *continu* stegen, en – tussen 1970 en 1975 – dit wel in een *veel sterkere* mate dan de opdecimes.

2.4. Evolutie van de bestemming gegeven aan de voordien door de onderzoeksrechters behandelde zaken²⁰

[Zie Figuur 5, pag. 519]

Zowat 80 % van de zaken waarvoor de onderzoeksrechters ontlast werden, gaan naar een vonnisgerecht, sinds 1966 vooral naar de *correctionele* rechtbank.

In een kleine 15 % van de gevallen wordt de buitenvervolginstelling gelast. De overige bestemmingen vormen maar een klein aandeel en kennen een vrij vlak verloop.

2.5. Evolutie van de toepassing van de voorlopige hechtenis

[Zie Figuur 6, pag. 519]

In fig. 6 pag. 519 is per kalenderjaar het aantal beëindigde²¹ gevallen van de voorlopige hechtenis uitgezet ten aanzien van het totaal aantal door de correctionele rechter gevonniste personen.²² Dit geeft een benaderend beeld van de *mate waarin tot voorlopige hechtenis overgegaan werd*.

Opvallend is de *verdubbeling* van het percentage voorlopig gehechten van 5,4 % in 1960 naar 12,0 % in 1968. Nadien kent de trendlijn een eerder vlak verloop. Hieruit blijkt dat de wet van 13 maart 1973²³ die ondermeer tot doel had het verlenen van een aanhoudingsbevel moeilijker te maken en daardoor het gebruik van de voorlopige hechtenis in te perken²⁴, alvast na haar van kracht worden *nauwelijks effect* had.

Een tweede doelstelling van de zoëven vermelde wet was de *verkorting van de hechtenisduur*. Blijkens figuur 7, pag. 520, werd dit doel evenmin bereikt.²⁵

19. Wet van 22 december 1969, in werking getreden op 10 januari 1970; wet van 26 juni 1975, in werking getreden op 3 augustus 1975. Ook de aanpassingen van de opdecimis overschrijden de evolutie van de consumptieprijzen.

20. De basisinformatie over de periode 1960-1963 kon bij het N.I.S. niet worden bekomen.

21. Door ontslag van rechtsvervolgning of door een vonnis (vrijspraak of veroordeling) van de correctionele rechter.

22. Voor het aantal correctioneel veroordeelden werd telkens het gemiddelde van het desbetreffend jaar en van het daarop volgend jaar gemaakt, zodat gedeeltelijk voor de vertraging in de afhandeling gecorrigeerd is.

23. *B.S.*, 10 april 1973.

24. Zie de memorie van toelichting bij het desbetreffend wetsontwerp, Kamer van Volksvertegenwoordigers, zitting 1968-69, 10 september 1969.

25. De basisinformatie over de periode 1960-1963 kon bij het N.I.S. niet worden bekomen.

Weliswaar zijn de meeste preventieve detenties van relatief korte duur (40 % maximum één maand, 25 % tussen één en twee maanden), maar *hun* aandeel nam af, tegenover een *toenemend belang van de langere hechtenisduren*. Hoogstens kan de stabilisering rond 1973 beschouwd worden als een wel zeer kortstondige anticipatie op, en effect van de wet van 13 maart 1973.

Hoewel de voorlopige hechtenis dienstig kan geweest zijn voor het gerechtelijk onderzoek, wordt een hechtenis die achteraf niet in een veroordeling tot een vrijheidsstraf resulteert²⁶ toch als een *onwerkdadige hechtenis* beschouwd. Uit figuur 8, pag. 520, blijkt dat het aandeel van de onwerkdadige hechtenissen zowat *verviervoudigde*.

Deze zorgwekkende trend werd na 1965 niet doorgezet: van 1970 af daalde het percentage geleidelijk, om in 1979 terug het niveau van het begin van de jaren zestig te bereiken. Werd in het voorbije decennium de voorlopige hechtenis meer restrictief toegepast? Uit figuur 6 bleek dat dit niet het geval was. Mogelijk zijn de vonnisrechters zich bij hun straftoemeting gaandeweg meer op de voordien gelaste hechtenis gaan afstemmen?²⁷ *Of* dit zo is, kan niet uit het N.I.S.-materiaal worden afgeleid.

2.6. Evolutie van de werklast en activiteiten van de vonnisgerechten

2.6.1. Evolutie van het aantal veroordeelden

[Zie Figuren 9 en 10, pag. 521]

De stijgende werklast per 10.000 inwoners waarmee de Parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg te maken hadden – zie figuur 1, pag. 516 – resulteerde niet in een even sterke toename van het aantal dagvaardingen voor de strafrechter. Zonder correctie voor de bevolkingsaanwas bedraagt *deze* toename over de periode 1964-1979 (slechts) 11 %.²⁸ Uiteindelijk blijkt *per 10.000 strafrechtelijk meerderjarige inwoners* het aantal schuldig verklaarden²⁹ *over langere tijd* vrij onveranderd.

26. Ontslag van rechtsvervolgning, vrijspraak, niet-vrijheidsberovende sanctie.

27. Zo vonden BERGHUIS, A. en TIGGES, L., (*Voorlopige hechtenis*, Den Haag, W.O.D.C.-Staatsuitgeverij, 1981) dat er (in vergelijkbare zaken) vaker met een voorwaardelijke straf volstaan wordt als er géén voorlopige hechtenis is toegepast. Tevens vonden zij dat de opgelegde onvoorwaardelijke vrijheidsstraf (in vergelijkbare zaken) korter was naarmate de voorlopige hechtenis minder lang duurde (blz. 25, 57 e.v.). Van de voorlopige hechtenis gaat bijgevolg duidelijk een prejudiciërende werking uit. Zelf vonden wij analoge invloeden van door het O.M. getroffen maatregelen, waaronder de beslissing tot het onmiddellijk intrekken van de rijvergunning (daarvoor zie ondermeer: VAN KERCKVOORDE, J., *Beleidsvoering door parketmagistraten. Een onderzoek naar O.M.-beslissingen en naar de daaraan ten grondslag liggende criteria*, in: HOEKEMA, A. en VAN HOUTTE, J., *De rechtssociologische werkkamer. Beeld van het rechtssociologisch empirisch onderzoek*, Deventer, Van Loghum Slaterus, 1982).

28. Met evenwel hogere percentages in de periode 1966-1975, zoals een toename met 30 % in 1967 en een stijging met 33 % in 1972, telkens ten aanzien van het basisjaar 1964. Het aantal rechters in de rechtbanken van eerste aanleg, onderzoeksrechters inbegrepen, is van 354 in 1960 tot 437 in 1979 gestegen (formatiegegevens ons verstrekt door het Ministerie van Justitie).

29. Opschorting of veroordeling.

Globaal gezien wordt zowat één op vijftig van de strafrechtelijk meerderjarigen veroordeeld. Uit bovenstaande figuur blijkt wel dat door de politierechtbanken zowat drie maal méér personen veroordeeld werden, dan door de correctionele rechtbank.

Beperkt men zich tot *die* veroordeelden waarvan de gevonniste inbreuk door het N.I.S. als een uiting van 'morele verdorvenheid' beschouwd wordt³¹, dan is er een duidelijke daling van het aantal per 10.000 inwoners veroordeelde personen.³²

2.6.2. Evolutie van de door de politierechtbanken uitgesproken hoofdstraffen

[Zie Figuur 11, pag. 522]

Op het niveau van de *politierechtbanken* is de *onvoorwaardelijke geldboete* de meest gebruikte strafvorm: haar aandeel³³ steeg van 75 % tot zowat 82 %, dit vrijwel geheel ten koste van de met uitstel opgelegde geldboeten, die van 24 % naar 16 % daalden.

Gevangenisstraffen worden door deze rechtbanken vrijwel niet toegepast. Waar dit toch gebeurde, gaat het in een toenemende mate om *voorwaardelijke* vrijheidsstraffen.

2.6.3. Evolutie naar aard van de door de correctionele rechtbanken gevonniste zaken, en van de bij schuldigverklaring uitgesproken hoofdstraffen

[Zie Figuur 12, pag. 522]

Door het *strafwetboek* beteugelde *wanbedrijven* vormen zowat drie vierden van de door de correctionele rechtbanken gevonniste inbreuken.

Ondanks het groot aantal *bijzondere wetten* met strafbepalingen stond slechts één betichte op vier voor dergelijke inbreuken terecht. De voortdurende uitbreiding van dergelijke wetgeving resulteerde niet in een groter wordend aandeel in de door de correctionele rechtbank behandelde zaken. Het aandeel van de uit hoofde van *misdaden tegen het strafwetboek* betichten bleef tot 1973 vrij stabiel. *Verhoudingsgewijs* nam het nadien sterk toe, maar dergelijke inbreuken vormen ook dan nog een eerder beperkt gedeelte van de *input* der correctionele rechtbanken.

30. Voor de politierechtbank namen wij het aantal inwoners vanaf 16 jaar in aanmerking, gezien deze rechtsmacht bijzonder veel verkeersinbreuken afhandelt, en zij zowel vóór 1 september 1966 als na 20 juni 1972 in deze bevoegd was voor personen van minstens 16 jaar. De bevolkingsgegevens werden ons voor het jaar 1979 verstrekt door de heer LEDENT, R., hoofdstatisticus van het N.I.S., waarvoor onze oprechte dank.

31. Voor commentaar zie VAN KERCKVOORDE, J., Crimineel en geteld. Een N.I.S.-statistiek over de prevalentie van delinquenten en de incidentie van misdadigheid, *Panopticon*, 4 (1983) 6, 562-579 (564-567). Blijkens een mededeling van de heer LEDENT, R., hoofdstatisticus N.I.S., zullen van 1979 af de veroordelingen wegens overspel niet meer in de criminaliteitscijfers opgenomen worden.

32. Van minstens 16 jaar.

33. Sinds 1979 is in de N.I.S.-statistieken de differentiëring naar aard van de straf (politierechtbanken) afgeschaft. De basisinformatie kon ons niet verstrekt worden. Om deze reden lopen de trendlijnen in figuur 11 maar tot 1978.

Wat de *afhandelingsvorm* (zie figuur 13, pag. 523) betreft daalde, zoals op het niveau van de politierechtbanken, ook bij de correctionele rechtbanken³⁴, het aandeel van de voorwaardelijke geldboeten (18 % in 1960, 9 % in 1979), en nam het aandeel van de onvoorwaardelijke vrijheidsberoving – hoewel het toch nog ruim twintig maal groter blijft dan bij de politierechtbanken – af.

Ook hier is de onvoorwaardelijke geldboete de modale straf: na een tussentijdse hausse daalde haar aandeel terug tot het aanvankelijk peil van ruim 45 %.

Van hun kant zijn de opschorting en de voorwaardelijke vrijheidsberoving in een opwaartse trend; de eerste vooral tot 1974, de tweede vooral sinds 1974. Al bij al werd bij het einde van de jaren zeventig toch in een kleine 40 % van de gevallen een vrijheidsstraf opgelegd.

2.6.4. Evolutie van de duur der verleende uitstellen

[Zie Figuur 14, pag. 523]

Wat de *duur van het uitstel* van de tenuitvoerlegging van de straf betreft, is er een nogal wisselend verloop van de meest voorkomende twee uitsteltermijnen.

Daarbij is het aandeel van de langst mogelijke uitstelduur (5 jaar) verhoudingsgewijs wat toegenomen. Het aandeel van de kortere termijnen bleef, abstractie gemaakt voor de sterke opwaartse uitschieter in 1961 voor uitstellen van 1 jaar, over de gehele periode gering.

2.6.5. Evolutie van de toepassing van de onvoorwaardelijke vrijheidsstraf, naar aard van het misdrijf

[Zie Figuur 15, pag. 524]

Iets hoger schreven wij dat de *onvoorwaardelijke* vrijheidsstraffen verhoudingsgewijs gaandeweg minder toegepast werden. Proportioneel is de teruggang even groot van de onderscheidene misdrijfsoorten.

Tussen 1960 en 1979 is er telkens een afname met zowat één derde. Steeds werden dergelijke straffen vooral bij de sanctionering van de door het strafwetboek vermelde misdaden gebruikt en duidelijk minder aangewend ten aanzien van de andere misdrijven van gemeen recht. Nog minder wordt deze sanctievorm bij de beteugeling van inbreuken op de bijzondere wetten toegepast.

Voor welke misdrijfcategorie ook de correctionele rechter een onvoorwaardelijke vrijheidsstraf oplegt, het leeuwendeel wordt door straffen van hoogstens zes maanden gevormd (Zie figuur 16, pag. 525).

34. Van 1965 af werd in de N.I.S.-statistieken ook, in een afzonderlijke kolom, informatie over de opschorting (ingevoerd door de wet van 29 juni 1964) vermeld. Liever dan in figuur 13 *alleen* de *straffen* uit te tekenen, hebben wij daarin ook de opschorting als *afhandelingsvorm* ondergebracht.

Globaal gezien is er tot 1974 bij de gecorrectionaliseerde *misdaden* een toename van de korte vrijheidsberovingen: nadien stijgt het aandeel van de middel-lange tot lange gevangenisstraffen. Bij de wanbedrijven en overtredingen ten aanzien van het strafwetboek is er een eerder vlak verloop, met een lichte toename van de kortere vrijheidsstraffen. Ten aanzien van de inbreuken op de bijzondere wetten is er rond 1977 een uitgesproken, maar kortstondige stijging van de zwaardere vrijheidsstraffen.

3. Ter afronding

Uit ons statistisch overzicht van twintig jaar strafrechtspleging lijken ons vooral volgende bevindingen opmerkelijk.

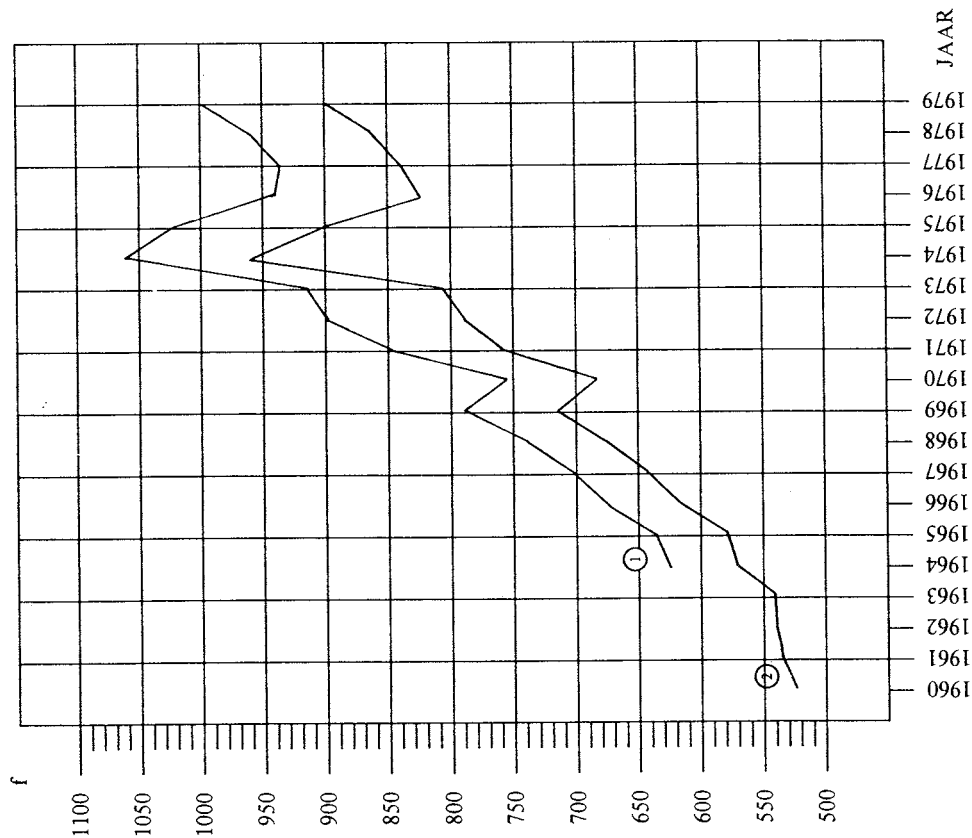
In de eerste plaats is het aantal door de Parketten behandelde zaken globaal bekeken sterk toegenomen: deze stijgende werkdruk werd evenwel zo goed als niet naar de strafrechter doorgeschoven. Wél was er een sterke stijging van het aantal voor de jeugdrechter gebrachte zaken. Verder nam het aantal dagvaardingen door openbare besturen verhoudingsgewijs af en daalde – op een korte hausse na – het aantal minnelijke schikkingen. De transactiebedragen daartegen stegen verhoudingsgewijs sterk.

Het terugdringen van het aantal voorlopige hechtenissen en de beperking van de hechtenisduur, twee belangrijke doelstellingen van de 1973-wet, werden niet gerealiseerd.

In de afhandeling op het niveau van de correctionele rechtbank zaten aanvankelijk de opschorting, en vervolgens de voorwaardelijke vrijheidsstraffen in een stijgende trend. In zowat twee gevallen op vijf werd een vrijheidsstraf – al dan niet voorwaardelijk – opgelegd. Wat de *input* van deze rechtbanken betreft vormen inbreuken op de bijzondere wetten maar een minderheid van de te behandelen zaken.

Het aantal veroordeelden waarbij de inbreuk zou wijzen op een 'morele verdorvenheid' is, per 10.000 inwoners omgerekend, duidelijk gedaald.

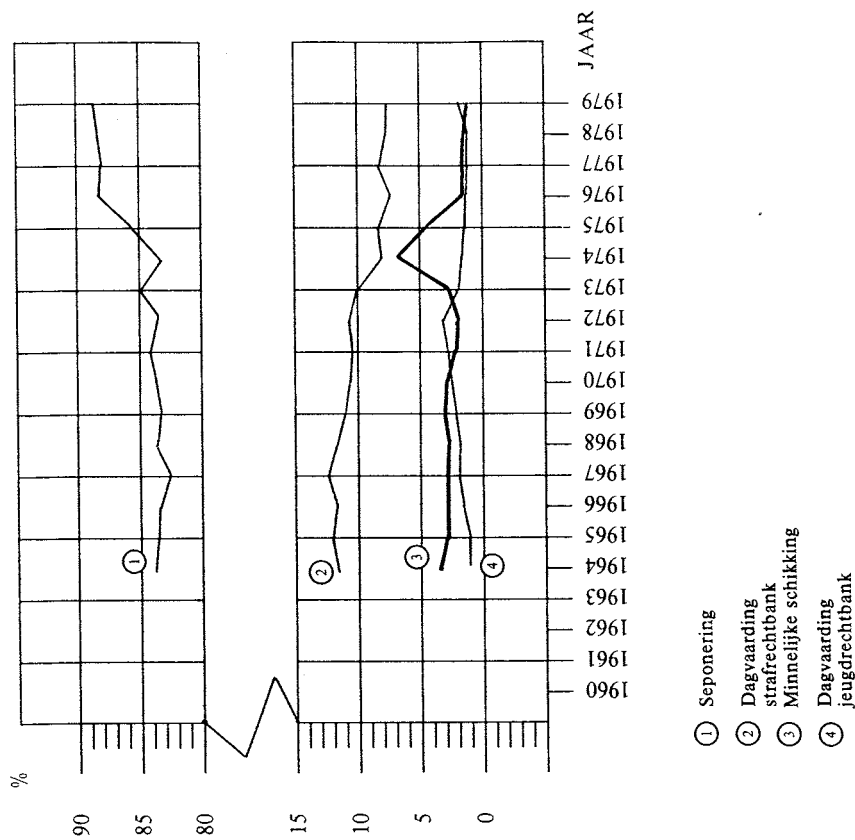
Figuur 1: Zaken waarmee de Parketten bij de rechtbanken van eerste aanleg zich moesten inlaten. Aantal per 10.000 inwoners.

- ① Tot. aantal zaken per 10.000 inw.
- ② Aantal nieuwe zaken per 10.000 inw.

Bron: Brussel, N.I.S., Statistisch verslag van de bedrijvigheid van hoven en rechtbanken, verscheidene jaren.

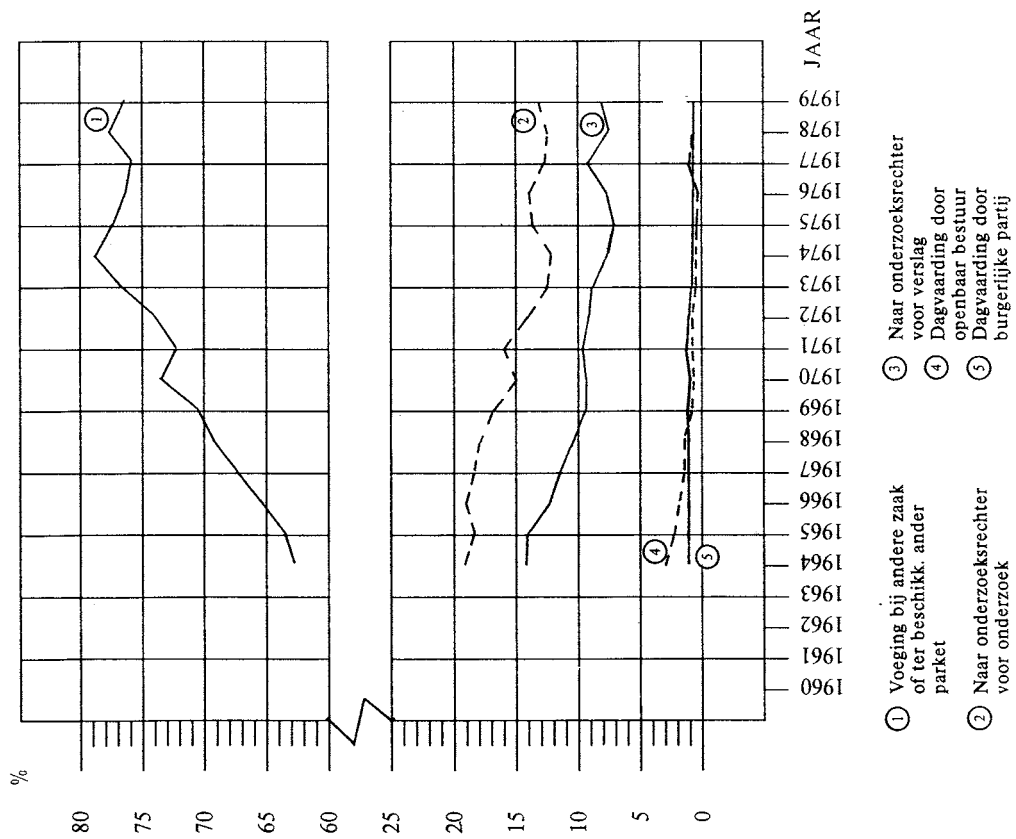
Figuur 2: Door het Parket bij de rechtbank van eerste aanleg aan de afgehandelde zaken gegeven bestemming. Procentuele verdeling. (1)

(1) 100 % = seponering + minnelijke schikking + dagvaarding door het parket

Bron: Brussel, N.I.S., Statistisch verslag van de bedrijvigheid van hoven en rechtbanken, verscheidene jaren.

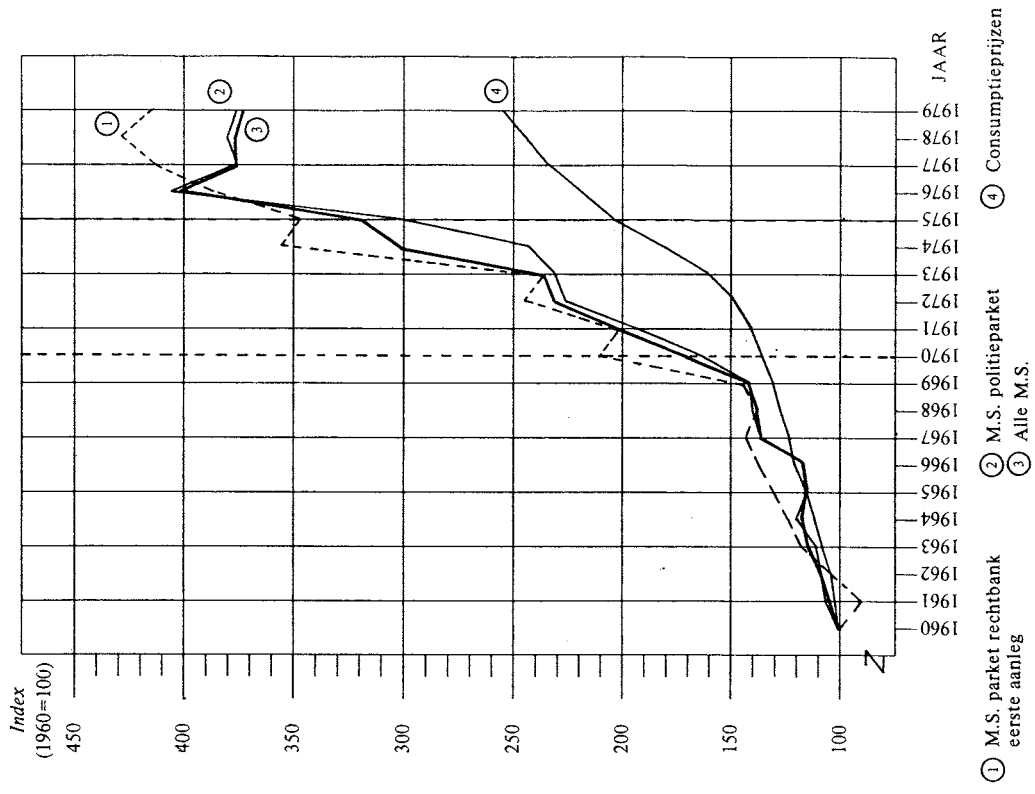
Figuur 3: Andere bestemmingen toegekend aan de bij het Parket van de rechtbank van eerste aanleg ingeschreven zaken. Procentuele verdeling. (1)

(1) 100 % = Voeging + ter beschikking doorsturen + naar onderzoeksrechter (voor onderzoek of verslag) + dagvaarding (door openbaar bestuur of door burgerlijke partij).

Bron: Brussel, N.I.S., *Statistisch verslag van de bedrijvigheid van hoven en rechtbanken, verscheidene jaren.*

Figuur 4: De evolutie van het gemiddelde bedrag van minnelijke schikkingen. (1) Indexcijfers.

(1) M.S. = minnelijke schikking

Bronnen: Brussel, N.I.S., *Statistisch verslag van de bedrijvigheid van hoven en rechtbanken, verscheidene jaren.*
 Brussel, N.I.S., *Statistisch jaarboek van België 1982*, blz. 557.

Tabel 1. Evolutie van de bestemming gegeven aan bij de Parketten ingeschreven zaken. Indexcijfers.

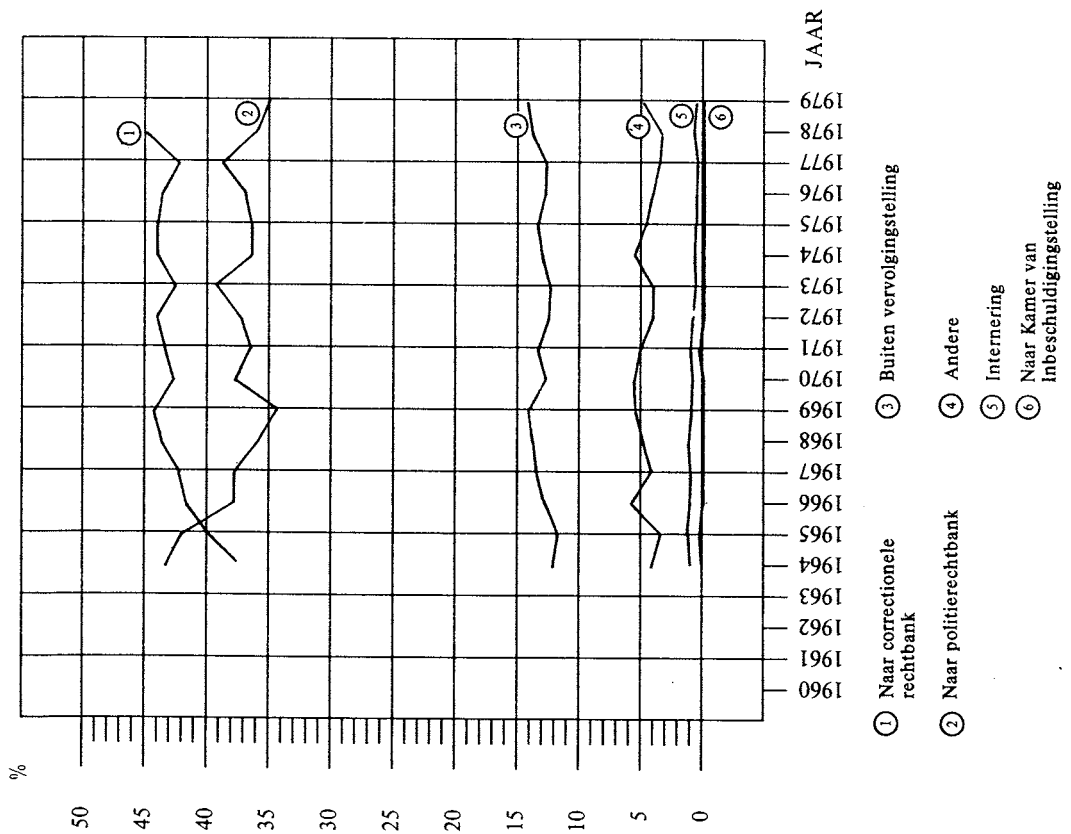
	AANTAL AFGEHANDELDE ZAKEN ¹	BESTEMMING ²						
		Seponering	Dagvaarding strafrechtb.	Dagvaarding jeugdrechtb.	Minnelijke schikking	Voeging bij an- dere zaak of ter beschikking ander Parket	Dagvaarding door open- baar bestuur	Dagvaarding door burg. partij
1964 (=indexbasis)	100	100	100	100	100	100	100	100
1965	103	100	105	97	91	101	86	108
1966	110	103	106	131	95	94	64	98
1967	114	102	113	191	94	94	41	88
1968	122	104	104	174	83	98	39	90
1969	128	104	101	242	86	99	25	100
1970	122	102	92	271	81	111	26	87
1971	136	104	92	296	71	103	26	130
1972	145	102	92	318	70	110	31	116
1973	149	102	86	236	79	121	23	80
1974	174	103	70	206	193	113	15	69
1975	167	104	71	192	135	115	16	77
1976	156	106	66	201	63	120	14	82
1977	155	106	69	186	57	118	33	74
1978	157	105	68	167	54	125	31	87
1979	163	106	68	186	49	122	28	87

1. Gewone index.

2. Gewone index. De gewone index voor de desbetreffende bestemming werd gedeeld door de index voor het totaal aantal in dat jaar afgehandelde zaken.

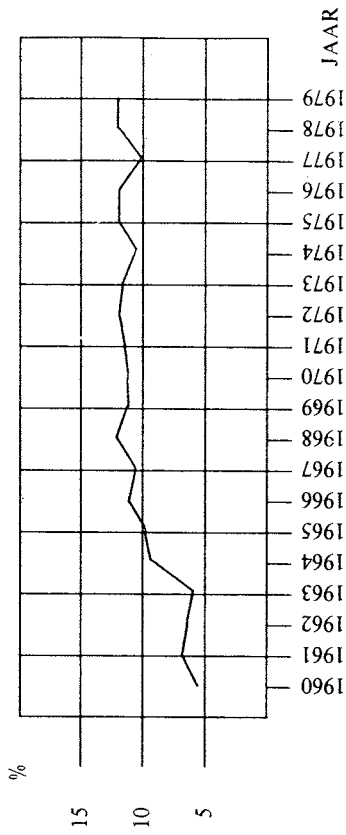
Bron: Brussel, N.I.S., *Statistisch verslag van de bedrijvigheid van hoven en rechtbanken*, verscheidene jaren.

Figuur 5: Bestemming toegekend aan de zaken waarvoor de onderzoekers werden ontlast. Procentuele verdeling.

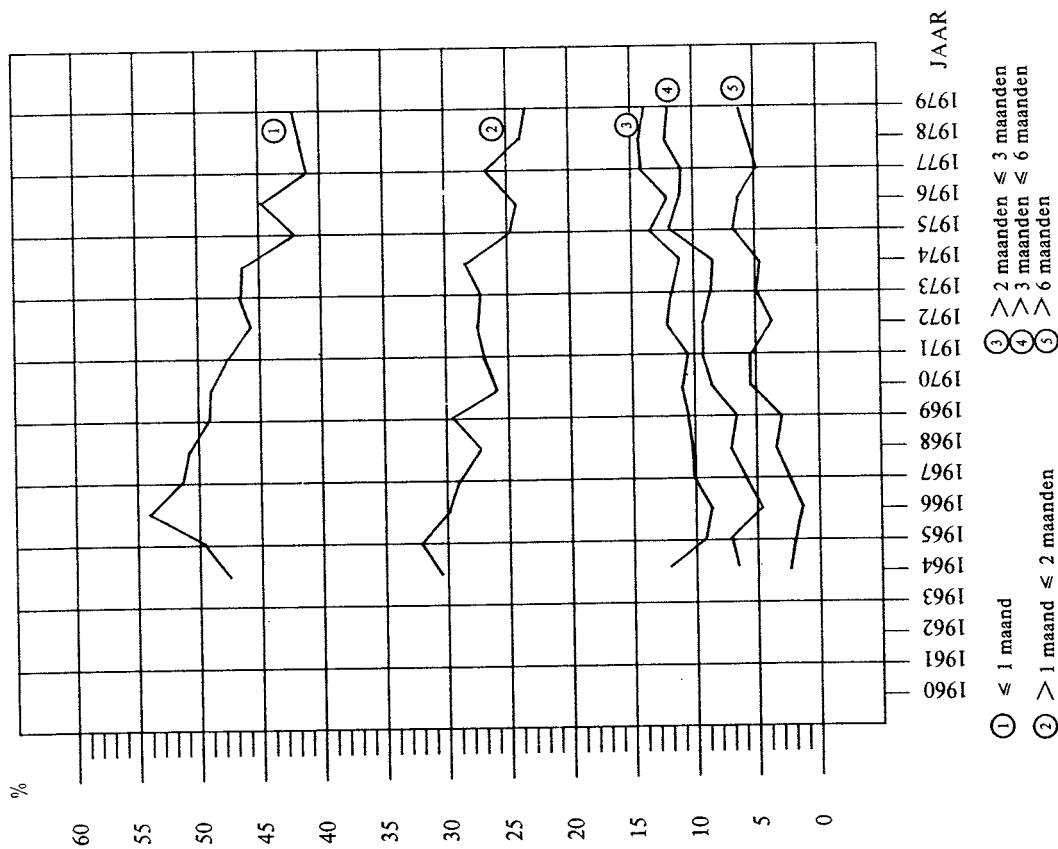
Bron: Brussel, N.I.S., Statistisch verslag van de bedrijvigheid van hoven en rechtbanken, verscheidene jaren.

Figuur 6: Percentage voorlopig gehechten ten aanzien van het aantal door de correctionele rechtbank beoordeelde personen.

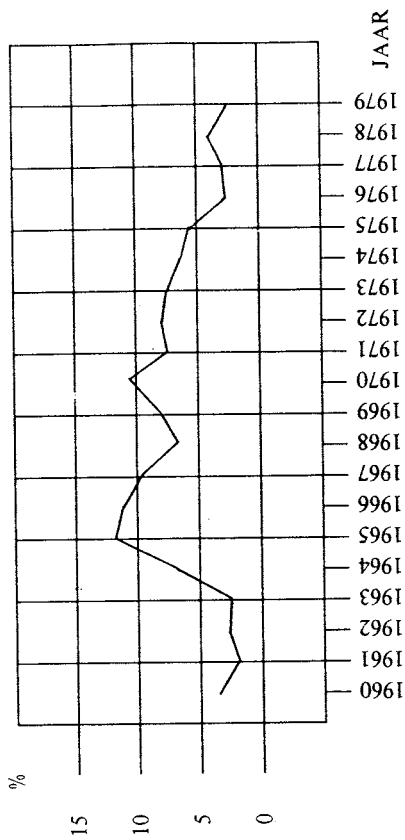
Bron: Brussel, N.I.S., Statistisch verslag van de bedrijvigheid van hoven en rechtbanken, verscheidene jaren; Brussel, N.I.S., Statistisch derveroordelingen uitgesproken door de correctionele rechtbanken, verscheidene jaren.

Figuur 7: Duur der voorlopige hechtenis van de op het niveau van de correctionele rechtbank beslechte zaken. Procentuele verdeling.

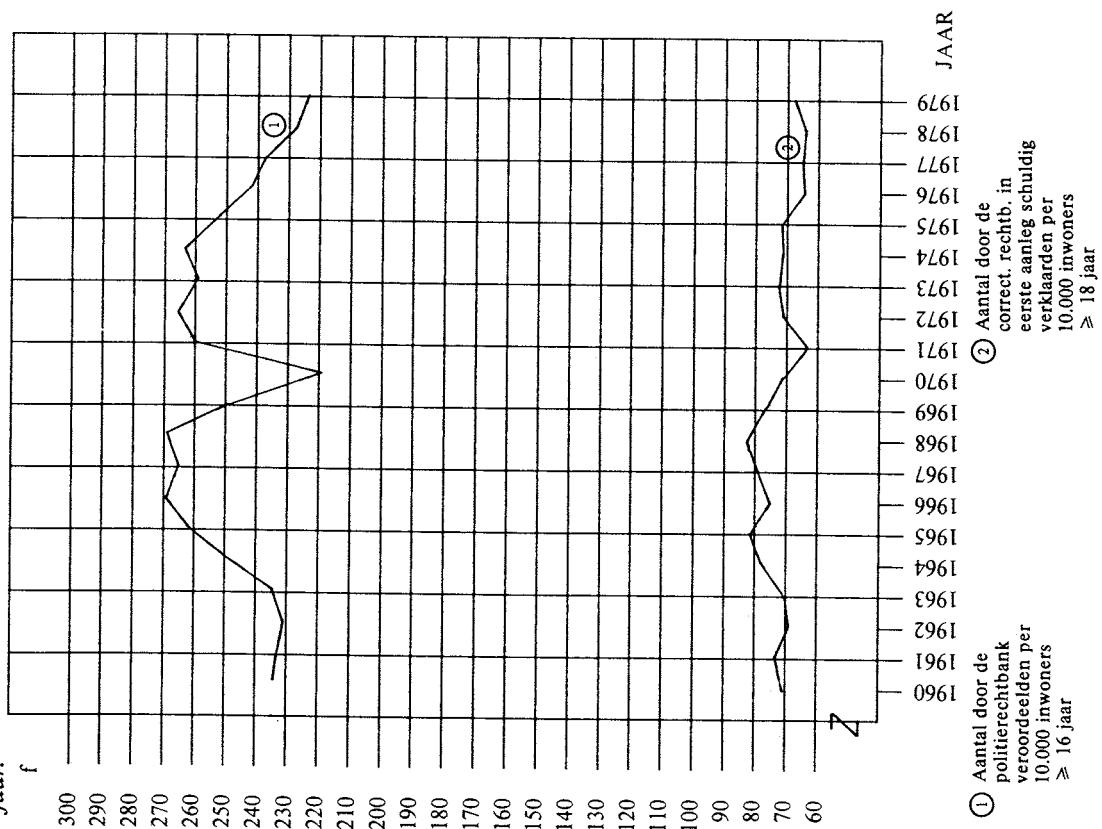
Bron: Brussel, N.I.S., Statistisch verslag van de bedrijvigheid van hoven en rechtbanken, verscheidene jaren.

Figuur 8: Percentage onwerkdadige voorlopige hechtenis bij de op het niveau van de correctionele rechtbank beslechte zaken.

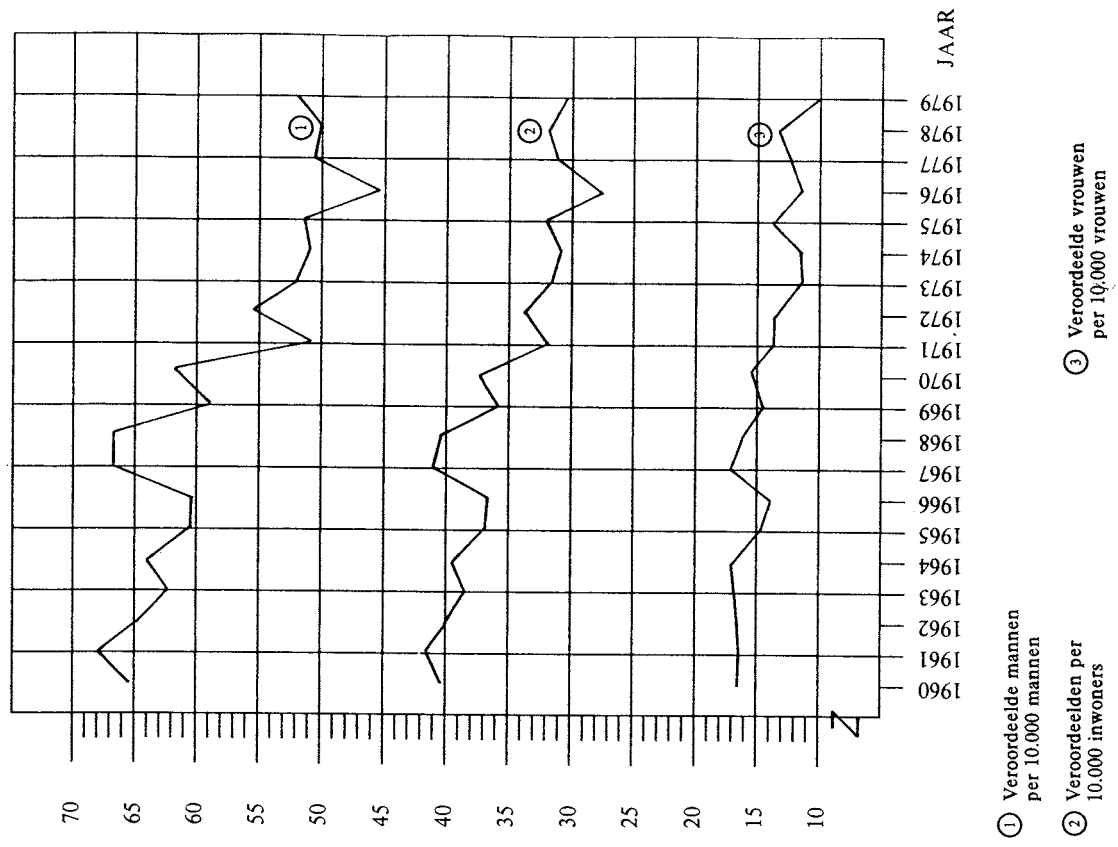
Bron: Brussel, N.I.S., Statistisch verslag van de bedrijvigheid van hoven en rechtbanken, verscheidene jaren.

Figuur 9: Aantal schuldig verklaarden per 10.000 inwoners boven de 15 jaar.

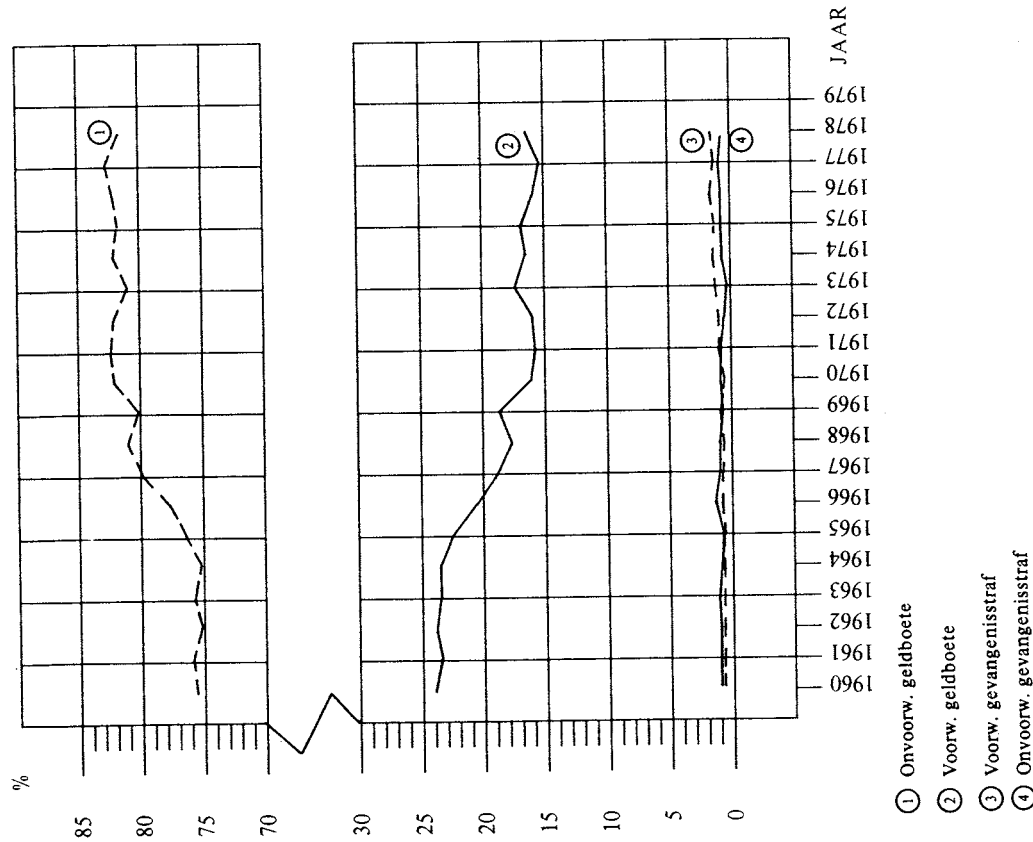
Bron: Brussel, N.I.S., *Statistisch verslag van de bedrijvigheid van hoven en rechtbanken, verscheidene jaren*; Brussel, N.I.S., *Statistiek van de veroordelingen uitgesproken door de correctionele rechtbanken, verscheidene jaren*; Bevolkingsgegevens voor 1979: ons medegedeeld door de heer R. LEDENT, hoofdstatisticus N.I.S.

Figuur 10: Criminaliteitscijfers per 10.000 inwoners, naar geslacht.

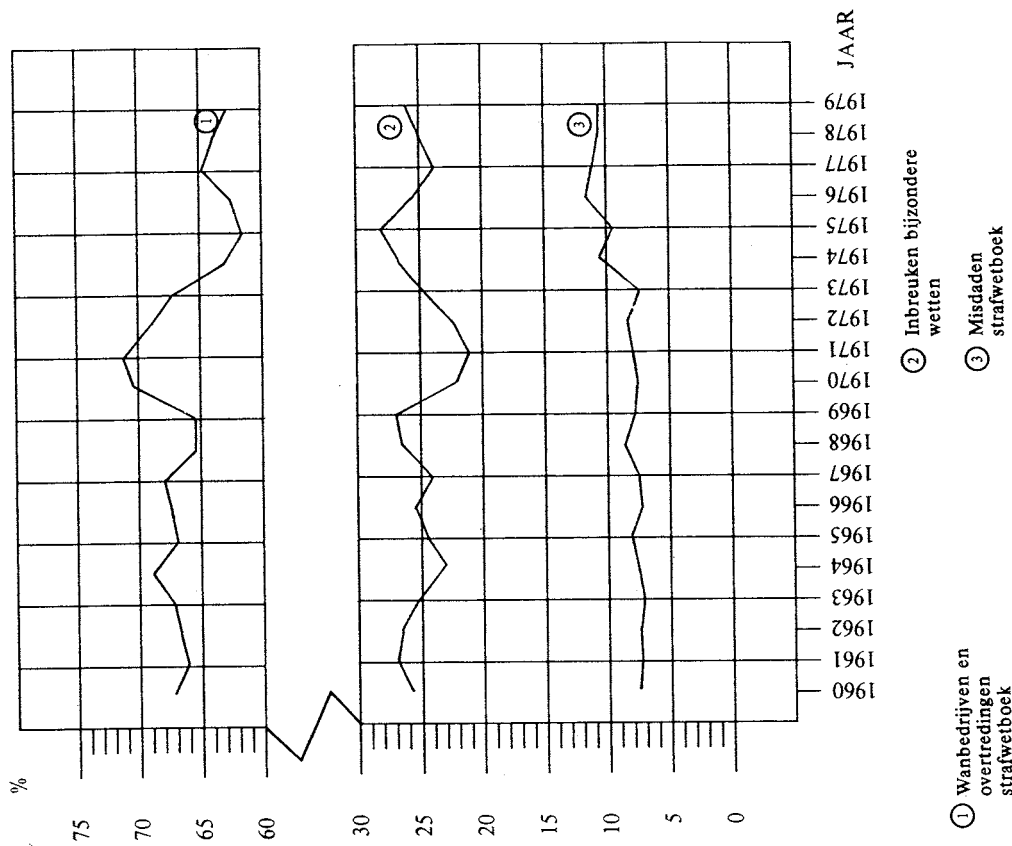
Bron: Brussel, N.I.S., *Criminele statistiek van België, verscheidene jaren*; Cijfers voor 1979: ons medegedeeld door de heer R. LEDENT, hoofdstatisticus N.I.S.

Figuur 11: Door de politierechtbank veroordeelden. Toepassing van de onderscheidene sanctievormen. Procentuele verdeling.

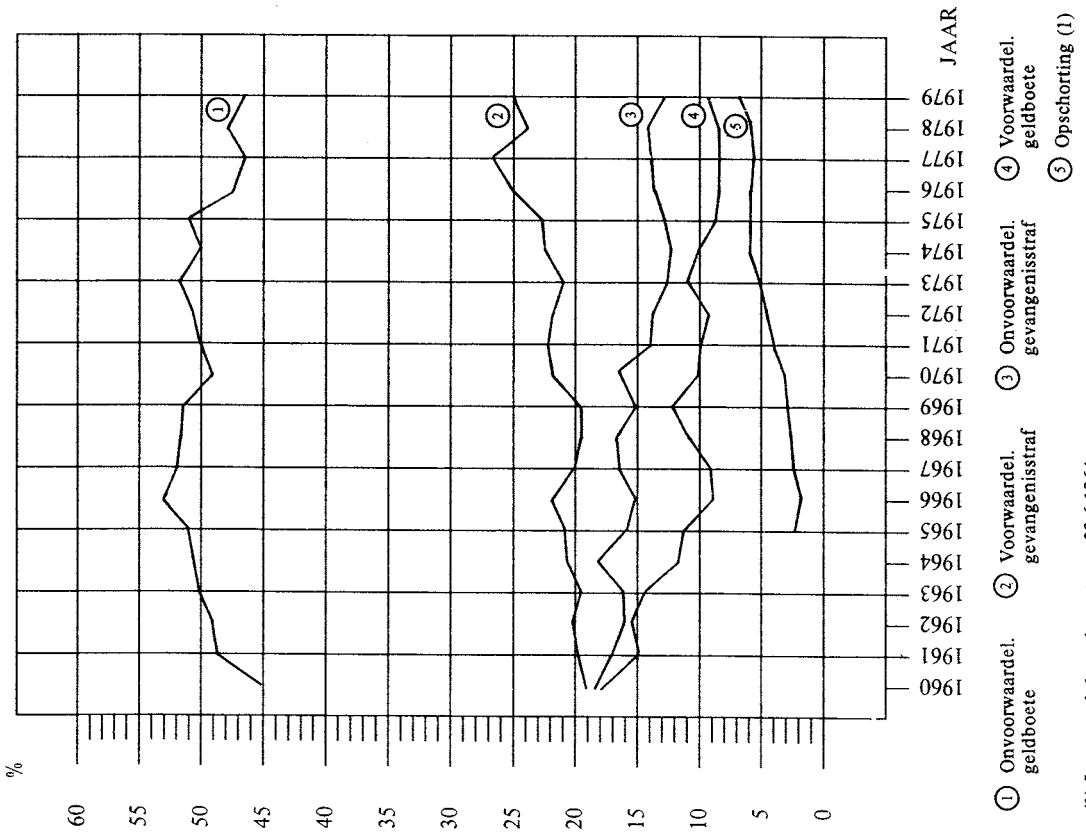
Bron: Brussel, N.I.S., Statistisch verslag van de bedrijvigheid van hoven en rechtbanken, verscheidene jaren.

Figuur 12: Door de correctionele rechtbank in eerste aanleg beïchtten. Misdriffigroep waarvoor zij terecht stonden. Procentuele verdeling.

Bron: Brussel, N.I.S., Statistiek van de veroordelingen uitgesproken door de correctionele rechtbanken, verscheidene jaren.

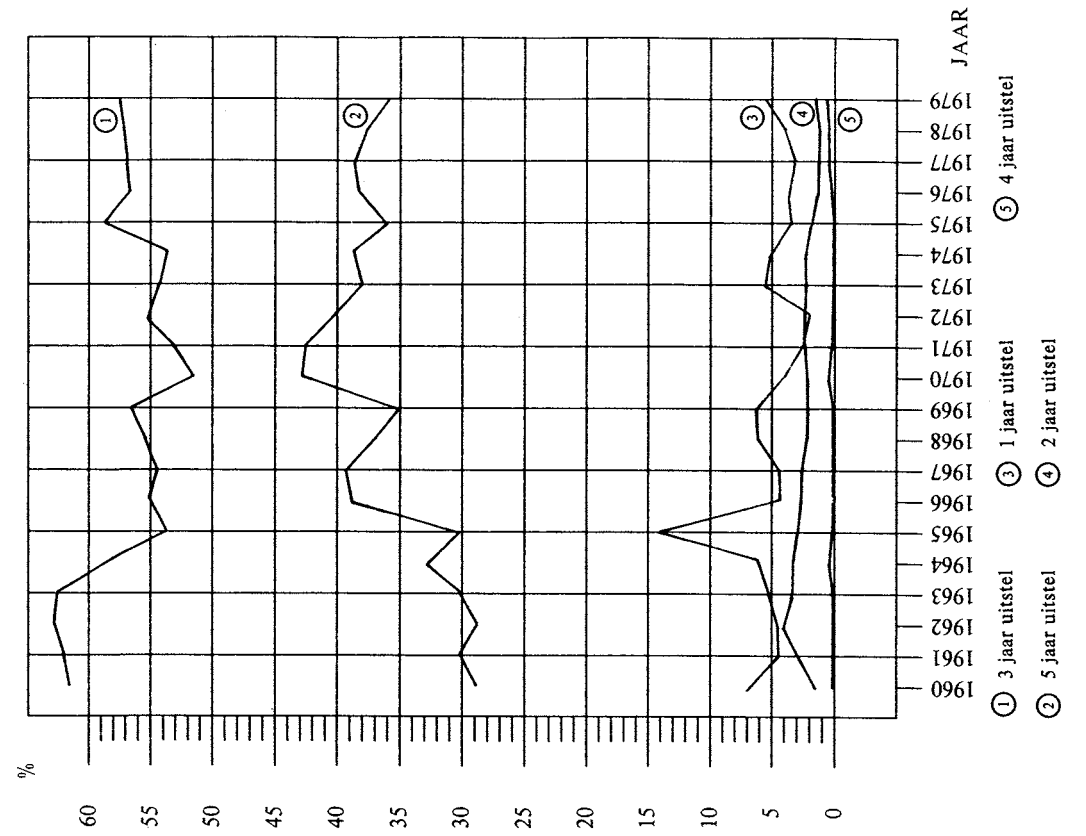
Figuur 13: Door de correctionele rechtbank in eerste aanleg schuldig verklaarden. Toepassing van de onderscheidene afhandelingsvormen. Procentuele verdeling.

(1) Ingevoerd door de wet van 29.6.1964.

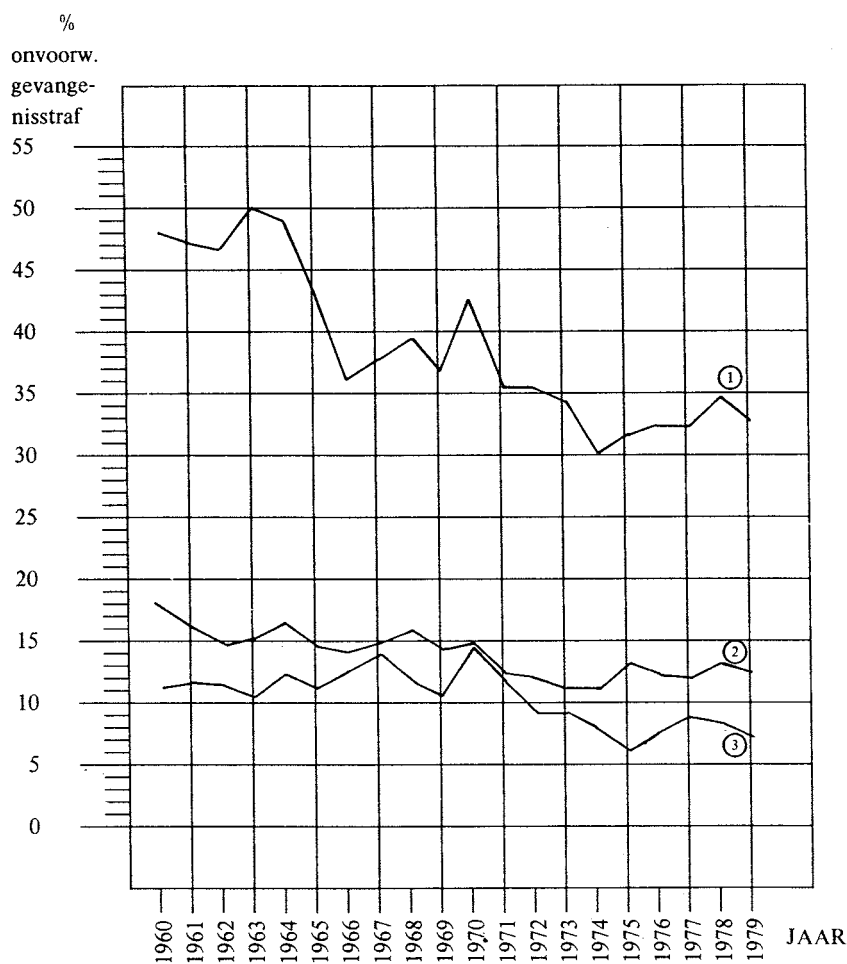
Bron: Brussel, N.I.S., *Statistiek van de veroordelingen uitgesproken door de correctionele rechtbanken*, verscheidene jaren.

Figuur 14: Door de correctionele rechtbanken in eerste aanleg opgelegde straffen met uitsstel. Procentuele verdeling, naar duur van het uitsstel.

Bron: Brussel, N.I.S., *Statistiek van de veroordelingen uitgesproken door de correctionele rechtbanken*, verscheidene jaren.

Figuur 15: Door de correctionele rechtbank in eerste aanleg veroordeelden. Toepassing onvoorwaardelijke gevangenisstraf, volgens inbreuk. Procentuele verdeling. Aantal per 10.000 inwoners.

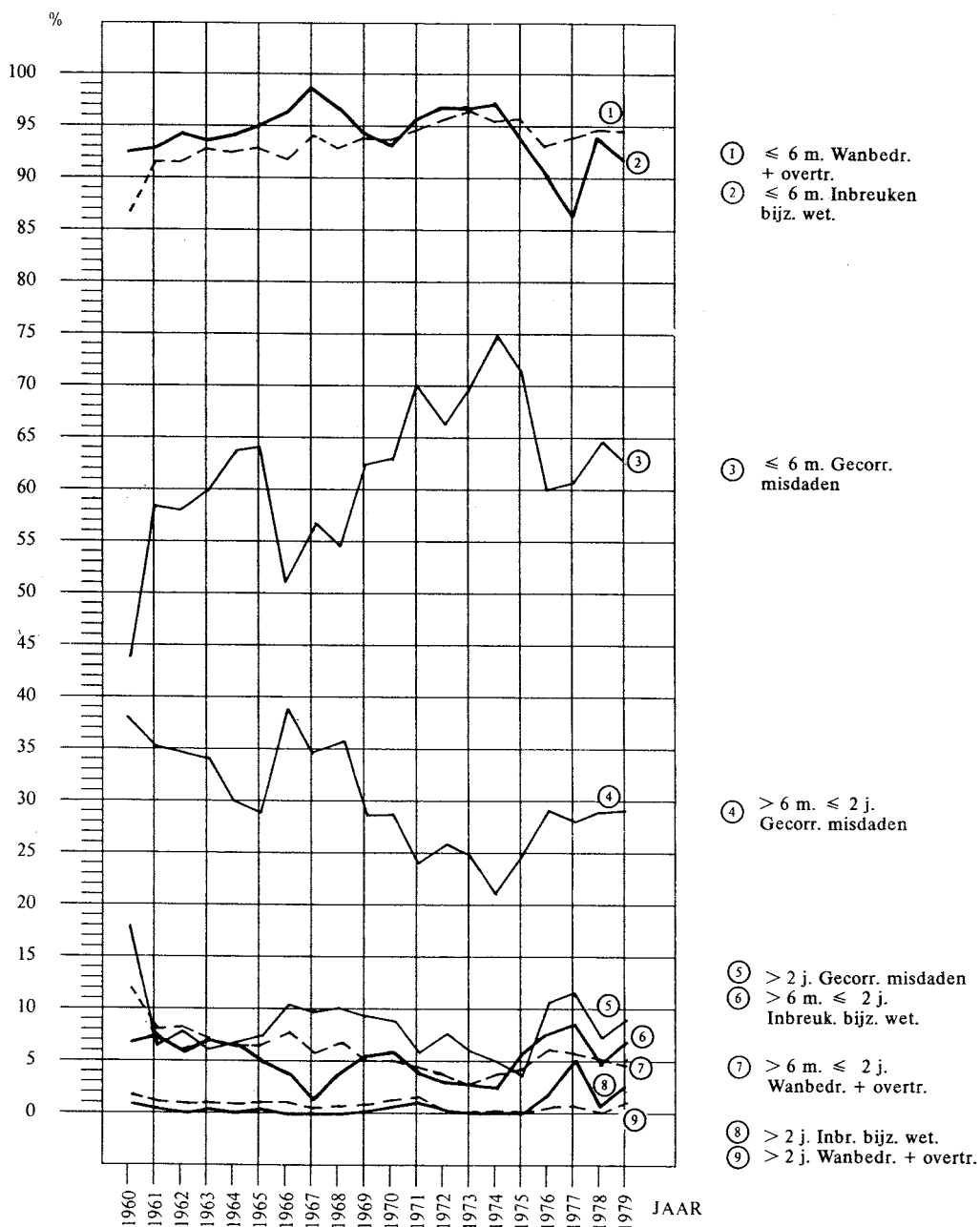
① Misdaden strafwetboek

② Wanbedrijven/ overtreedingen strafwetboek

③ Inbreuken op bijzondere wetten

Bron: Brussel, N.I.S., Statistiek van de veroordelingen uitgesproken door de correctionele rechtbanken, verscheidene jaren.

Figuur 16: Door de correctionele rechtbank in eerste aanleg tot onvoorwaardelijke gevangenisstraf veroordeelden. Duur van de gevangenisstraf, naar aard van de inbreuk. (1)

(1) Procentuele verdeling naar duur van de vrijheidsstraf, binnen elke delictcategorie.

Bron: Brussel, N.I.S., *Statistiek van de veroordelingen uitgesproken door de correctionele rechtbanken, verscheidene jaren.*